

Artur Dariusz KUBACKI, *Tłumaczenie poświadczone. Status, kształcenie, warsztat i odpowiedzialność tłumacza przysięgłego.*
Warszawa: Wolters Kluwer Business, 2012, ISBN 978-83-264-3820-2,
369 stron

recenzowała dr **Katarzyna BIERNACKA-LICZNAR**,
Uniwersytet Wrocławski
Instytut Studiów Klasyknych, Śródziemnomorskich i Orientalnych,
ul. Szewska 49, 50-130 Wrocław
katarzyna.licznar@uni.wroc.pl

Nakładem wydawnictwa prawniczego Wolters Kluwer z Warszawy ukazała się książka Artura Dariusza Kubackiego, poświęcona instytucji tłumacza przysięgłego w Polsce i na świecie.

Książka jest podzielona na sześć rozdziałów, poprzedzonych wykazem skrótów i 7-stronnicowym wstępem. Autor zwraca uwagę na cel, jaki przyświecał mu przy pisaniu niniejszej pracy: było nim przedstawienie różnorodnych aspektów pragmatyki zawodu tłumacza przysięgłego, które dotychczas nie doczekały się w Polsce pełnego opracowania. Kubacki wyraźnie podkreśla, że zagadnienia prawne związane z zawodem tłumacza przysięgłego zostały opisane przez polskich prawników, jednakże zagadnienia dotyczące pracy tłumacza nie doczekały się całościowego opracowania. Warto podkreślić, że praca Kubackiego uzupełnia lukę, jaka istniała od kilku lat na rynku polskim. Mamy na myśli serię wydawniczą *Przekład - mity i rzeczywistość* poświęconą m.in. *Kognitywno-komunikacyjnej teorii przekładu* (Hejnowski, 2006); *Przekładowi ustnemu konferencyjnemu* (Tryuk, 2007); *Przekładowi prawnemu i sądowemu* (Bosiacka, 2008), która ukazała się w latach 2006- 2011 nakładem PWN. W serii była zapowiadana książka autorstwa Mirosława Moczulskiego dotycząca tłumaczenia przysięgłego (miała ukazać się w roku 2007 (Jopek-Bosiacka 2007: 14), nie została jednak opublikowana.

Publikacja Kubackiego jest aktualnym kompendium wiedzy na temat ustanawiania, statusu i odpowiedzialności zawodowej tłumaczy przysięgłych w Polsce. Jej Autor na stronie 15 zapowiada treść książki, stawia przed czytelnikiem 10 pytań, na które znajdujemy obszerne odpowiedzi w prezentowanej monografii.

Książka polecana przede wszystkim kandydatom na tłumaczy przysięgłych i tłumaczy specjalistycznych powinna znaleźć się także w księgozbiornie wykładowców translatoryki, którzy nauczają tłumaczeń poświadczonych. Zawarte w niej informacje są bardzo aktualne, poparte starannymi kwerendami bibliograficznymi. Warto podkreślić, że Autor w trakcie pisania pracy sięgnął do 317 prac autorów polskich i zagranicznych, uwzględnił najnowszą literaturę dotyczącą zawodu tłumacza przysięgłego i tłumaczeń poświadczonych, ponadto poleca 96 słowników do przekładu poświadczonego, wskazuje na obowiązujące normy i zalecenia (6), jak również na przekłady prawa polskiego na język niemiecki oraz zbiory polskich i niemieckich tekstów paralelnych (45). W bibliografii, która została przygotowana w bardzo rzetelny i profesjonalny sposób, czytelnik znajdzie także informację o źródłach internetowych, obowiązujących i historycznych aktach prawnych dotyczących tłumaczy przysięgłych. Starannie

opracowana bibliografia z pewnością ułatwi poszukiwania terminologiczne bądź naukowe szerokiemu gronu germanistów i osobom zainteresowanym tłumaczeniami poświadczonymi.

Na pochwałę, obok doboru problematyki, zasługuje rzetelne potraktowanie tematu i materiału. Autor, wykorzystując po części swe własne doświadczenie w przekładzie poświadczonym, zarówno jako wykładowca, konsultant komisji PKE i tłumacz przysięgły języka niemieckiego, doskonale znający zarówno trudności stojące przed zawodowymi tłumaczami, kandydatami na tłumaczy, jak i studentami kierunków tłumaczeniowych, w precyzyjny sposób prowadzi czytelnika i wprowadza go w historię rozwoju zawodu tłumacza przysięgłego w Polsce, począwszy od roku 1920 do roku 2012 włącznie.

W kolejnym rozdziale, drugim, możemy zapoznać się z obszernym omówieniem statusu prawnego tłumaczy przysięgłych w Europie. Zagadnienie to wymagało od Autora niełatwego zadania polegającego na ujednoczeniu kryteriów opisu statusu tłumaczy europejskich. Było to tym trudniejsze, że wymagało dotarcia do informacji o tłumaczach niejednokrotnie w językach danego kraju, śledzenia stron internetowych poświęconych stowarzyszeniom tłumaczy przysięgłych, ustnych. Pomocnym okazały się informacje zawarte w artykułach publikowanych w biuletynach Tépisu, czasopismach *Lingua Legis*, *Italica Wratislaviensia* (np. str. 43, 51, 55, 58, 62, 93). Najobszerniejszego omówienia dokonano w przypadku Republiki Federalnej Niemiec (s. 68-85), co jest zupełnie zrozumiałe i zgodnie z zainteresowaniami naukowymi i badawczymi Autora pracy. Rozdział zakończony jest omówieniem statusu tłumaczy przysięgłych w Polsce (s. 99-109).

Rozdział trzeci poświęcony został praktycznym aspektom pracy tłumacza przysięgłego. Autor zwraca uwagę na definicje terminu „tłumaczenie poświadczone”, wskazuje na obiegowy termin tłumaczenie przysięgłe, który nadal jeszcze, choć niepoprawny, funkcjonuje w języku potocznym i w niektórych słownikach bilingwialnych lub choćby w opublikowanym niedawno *Słowniku tłumaczeń przysięgłych* (Truszyńska, Novae Res, Gdynia 2012).

Autor w przystępny, logiczny i precyzyjny sposób przekazuje informacje dotyczące specyfiki wykonywania tłumaczeń poświadczonych, przedstawia 15 zasad formalnego sporządzania tłumaczeń poświadczonych i 5 zasad dotyczących merytorycznego sporządzania tłumaczeń poświadczonych. Jak słusznie zauważa, w Polsce istnieje pilna potrzeba ujednoczenia zasad praktyki zawodowej wśród tłumaczy przysięgłych. Należy podkreślić, że wynika ona między innymi z podziału tłumaczy na ustanowionych przed rokiem 2005 i po roku 2005 (Ustawa z dnia 25 listopada 2004 r. o zawodzie tłumacza przysięgłego, Dz.U. Nr 273, poz. 2702 z późn. zm.). W rozdziale trzecim Autor zapoznaje czytelnika z przykładowymi 4 wzorcami tłumaczenia poświadczonego, na przykładzie trzech dokumentów w języku niemieckim i jednego dokumentu polskiego. W dokładny sposób wskazuje na trudności, które mogą pojawić się u adeptów zawodu tłumacza. Nowością i niezaprzeczalną wartością publikacji jest podanie oryginałów wspomnianych czterech dokumentów i wzorców tłumaczenia poświadczonego (załącznik, str. 361-369).

W dalszej części rozdziału uwaga Autora skupia się na deontologii wykonywania zawodu tłumacza przysięgłego, praktyce wykonywania przysięgłego tłumaczenia ustnego i organizacji warsztatu tłumacza przysięgłego.

Czwarty rozdział zatytułowany *Egzamin państwowy na tłumacza przysięgłego* z pewnością wzbudzi zainteresowanie wszystkich tych, którzy pragną przygotować się do egzaminu na tłumacza przysięgłego. Kandydaci na tłumaczy znajdą w książce wiele wskazówek, jak przygotować się do tego trudnego egzaminu (zgodnie z podanymi danymi statystycznymi (str. 191-193) zdawalność kształtuje się na poziomie 20%-30%). Kubacki wskazuje na przyczyny niskiej efektywności egzaminu, podaje także kryteria oceny egzaminu, jak również przykładowe zakresy tematyczne dla języków niemiecki i polski. Informacje te są tym cenniejsze, że do tej pory kandydaci mogli szukać informacji dotyczących tekstów egzaminacyjnych tylko w Internecie, na forach branżowych dla tłumaczy, nie zawsze były one dokładne, czasami „dobre rady” udzielane przez ustanowionych już tłumaczy nie były zgodne z kryteriami oceny przez konsultantów i egzaminatorów PKE. Niewątpliwą zaletą omawianej publikacji jest także bogata analiza błędów popełnianych na egzaminie pisemnym i ustnym przez kandydatów na tłumacza przysięgłego języka niemieckiego. Autor poddaje gruntownej analizie pięć kategorii błędów (zgodnie z obowiązującymi wytycznymi MS mamy pięć kryteriów oceny tłumaczenia) i wzbogaca ją dodatkowo przykładami m.in. błędów rzeczowych, terminologicznych ortograficznych. Podobnej analizy dokonał także w przypadku egzaminu ustnego. Rozdział kończą informacje dotyczące profilu kandydata na tłumacza przysięgłego i profilu tłumacza przysięgłego ustanawianego według nowych zasad. Może warto byłoby uzupełnić ten rozdział przykładowymi tekstami (2-3), które pojawiły się na egzaminie pisemnym z języka niemieckiego i przedstawić poprawny wzór tłumaczenia (jak ma to miejsce w rozdziale trzecim, w którym Autor przedstawia wzorcowe tłumaczenia mające charakter tłumaczenia poświadczonego, opatrzone obszernym komentarzem). Z pewnością takie wskazówki umożliwiłyby kandydatom, którzy myślą o zdawaniu egzaminu na tłumacza przysięgłego, zweryfikowanie swoich umiejętności tłumaczeniowych.

Rozdziały piąty i szósty traktujące o kwalifikacjach tłumacza przysięgłego i odpowiedzialności prawnej tłumaczy z pewnością zaciekawiały osoby, które pragną uzyskać aktualne i wiarygodne informacje dotyczące kształcenia przyszłych tłumaczy. Warto podkreślić, że Autor wskazuje na potrzebę ujednoczenia programów kształcenia tłumaczy w Polsce, proponuje wprowadzenie nowego modelu kształcenia (s. 284), w którym zawarte byłyby obowiązkowe praktyki zawodowe. Z pewnością propozycja Kubackiego otworzyłaby nową jakość nauczania i kształcenia tłumaczy. Miejmy nadzieję, że wiodące ośrodki akademickie w przyszłości zwrócą uwagę nie tylko na przedmioty teoretyczne, ale także na potrzebę wprowadzenia praktyk i zaznajomienia przyszłych tłumaczy ze specyfiką wykonywania tego zawodu. W dalszej części rozdziału Kubacki wskazuje na potrzebę doskonalenia zawodowego tłumaczy, powołując się na słowa wybitnej badaczki przekładu, B.Z. Kielar, która „zauważa, iż każdy tłumacz profesjonalny powinien nieustannie doskonalić znajomość języka oraz pogłębiać wiedzę specjalistyczną” (Kubacki 2013:292).

W rozdziale szóstym możemy zapoznać się z rodzajami odpowiedzialności prawnej tłumaczy przysięgłych, przykładami odpowiedzialności zawodowej w kontekście funkcjonowania Komisji Odpowiedzialności Zawodowej (KOZ) i danymi statystycznymi dotyczącymi spraw przez nią prowadzonych.

Zakończenie książki jest poprzedzone podsumowaniem i uwagami końcowymi.

Reasumując, należy stwierdzić, iż Autor prezentowanej publikacji w rzetelny i przystępny sposób prezentuje aktualne kompendium wiedzy na temat tłumaczy przysięgłych w Polsce, warto podkreślić, że robi to z punktu widzenia filologa. W perspektywie planowanych w Ministerstwie Sprawiedliwości prac legislacyjnych nad ustawą o zawodzie tłumacza przysięgłego mających na celu ułatwienie dostępu do wykonywania tego zawodu, wydaje się wskazanym polecenie monografii Kubackiego tym wszystkim, którzy myślą o przystąpieniu do wykonywania tego zawodu. Kandydaci na tłumaczy przysięgłych, oprócz cennych wskazówek udzielonych przez praktykującego tłumacza i wykładowcę z wieloletnim doświadczeniem naukowo-dydaktycznym, znajdą tu także „kopalnię wiedzy” na temat wykonywania zawodu tłumacza i związanymi z nim przepisami. Starannie dobrana bibliografia i szczegółowe wyjaśnienia znajdujące się w przypisach, uwzględniające pozycje polskie i zagraniczne, świadczą o gruntownej znajomości tematu przez Autora publikacji i czynią z książki wartościową pozycję tak naukową, jak i praktyczną.

Bibliografia

- Jopek-Bosiacka, Anna 2008. *Przekład prawny i sądowy*. Warszawa: PWN.
- Kubacki, Artur, Dariusz. 2012. *Tłumaczenie poświadczone. Status, kształcenie, warsztat i odpowiedzialność tłumacza przysięgłego*. Warszawa: Wolters Kluwer Business.